

ALUSTAVA HANKEKUVAUS

Maaningan

Kartanokylä

-Ekologista asumista kulttuurimaisemassa-

Kartanokylä sijoittuu yksityisten maille Maaningan kanta-alueelle Halolan kylään, nykyisen asemakaava-alueen rajalta Leppäpolkuun käsittävälle alueelle.

Taustaa: Maaningan Halolan kylässä on vuosisatojen saatossa ollut kaksi aateliskartanoa: Halola sekä Leppäniemi. Halolan kartano on nykyisellään LUKE:n toimipiste, Leppäniemen kartano ei ole enää toiminnassa. Pohjois-Savon asutus on käynnistynyt Maaningalla sijainneen Tavinsalmen kuninkaankartanon avulla. Kuningas Kustaa Vaasan perustama kuninkaankartano vaikutti alueella 1500-1600-luvuilla.

Miksi Kartanokylä?

Vuodesta 2015 Maaningan kunnan alue on ollut osa Kuopion kaupunkia. Kuopion kehittyminen ja vetovoima eivät ole yltäneet Maaningalle saakka, sillä väestömäärä on ollut jatkuvasti laskeva. Nykyiset taajaman lähetyville sijoittuvat asemakaavoitetut asuinalueet houkuttelevat uusia asukkaita huonosti. Varsinkin Keskisaaren tontit koetaan olevan liian syrjäisiä. Nykyisen negatiivisen kehityksen vuoksi taajaman palvelut ja elinvoimaisuus ovat vaarassa.

Maaningan pitäjäraati on laatinut väestön kasvuun ja yritysten lisäämiseen tähtäävän aluestrategian. Yhtenä keihäänkärkenä on uuden asuinalueen perustaminen entisen kirkonkylän välittömään läheisyyteen. Alueen tulee olla houkutteleva, massasta erottuva ja ekologisesti tehokas. Myös valmiin kunnallistekniikan hyödyntämismahdollisuus on oleellinen seikka.

Kartanokylä-hankkeen rakenteelliset tavoitteet

Halolan kylä täyttää taajamakriteerit, sillä alueen läpi kulkee Kuopion Veden pääviemäri ja vesijohto. Kantatien 77 varressa on myös valokuituyhteys, joka hyödynnetään Kartanokylän käyttöön. Myös pääsähkölinja on kätevästi hyödynnettävissä. Alue on kävelymatkan (1-1,5 km) päässä Maaningan taajaman palveluista ja turvallisuutta luo valaistu kevyenliikenteenväylä. Alueella on voimassa osayleiskaava. Osassa on MT-merkintä 1980-luvulta, joka on uuden lainsäädännön myötä poistumassa.

Päätavoitteena on kehittää Kartanokylään vähähiilisiä ja energiatehokkuuteen tähtääviä rakenneratkaisuja. Hanke tähtää uudenlaisen maaseutumaisen asuinalueen toteuttamiseen. Alue olisi pilotti uuden aallon maaseuturakentamisessa. Alueella sijaitseva LUKE:n Halola suhtautuu hankkeeseen positiivisesti ja on yksi mahdollinen yhteistyökumppani. Suunniteltu kaava-alue koskisi kuitenkin vain yksityisiä kiinteistöjä.

Hankkeen ekologisena tavoitteena on säästää energiaa ja vähentää kasvihuonekaasuja. Tämän mahdollistaa älykäs puurakentaminen ja hyviksi todetut innovaatiot.

Alue sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella, joten arkkitehtuuriin ja kaavoitukseen kiinnitetään erityistä huomiota. Jos mahdollista, suunnitteluun ja ideointiin hyödynnetään myös Savonia AMK:n arkkitehtiopiskelijoiden suunnittelukilpailua. Alue jaksetaan ajallisesti useampaan kaavoitus- ja rakentamisvolyykkeeseen. Alue on nykyisellään maaseuturakentamisen edullisuusvolyykkeessä IV (syrjäisimmät haja-asutut alueet sekä alueet, jotka saattavat jossain vaiheessa olla mahdollisia taajaman laajenemissuuntia).

Pilottihankkeen kolme kehittämislinjaa

Kehittämislinja 1: Kaavoituksessa ja maisema-arkkitehtuurissa otetaan huomioon alueen historia ja maisemastatus. Puuta käytetään rakentamisessa eri muodoissaan ja rakennuksissa tavoite on nollaenergian taso. Puurakentaminen ja vähähiilisyys ovat Suomen hallituksen kärkihankkeita.

Kehittämislinja 2: Ideoitua paikallistuotteiden hyödyntämistä kehitetään konseptiksi, jossa paikallistuotteet ja palvelut ovat energiatehokkaasti asiakkaiden saatavissa. Tähän liittyvät julkinen ja yksityinen palvelutoiminta sekä kolmas sektori. Rakennuskanta on esteetöntä. Alueen sijainti ja palveluvarustus mahdollistavat myös seniorikampanin perustamisen osana hanketta.

Kehittämislinja 3: Kartanokylään toteutetaan hybridiperiaatteella aluelämmitysjärjestelmä, jossa maalämpöyksiköiden energia otetaan Maaninkajärvestä sekä pelloista. Aurinkosähkö ja puun hyödyntäminen lämmityksessä tukevat energiatuotannon kokonaisuutta.

Hankkeen kohderyhmät

Rakennusalan, palvelualan ja energia-alan toimijat, joilla on mahdollisuus pilotointiin. Myös muille kuin kohderyhmälle Kartanokylä tarjoaa houkuttelevan asiakaspohjan.

Koulutus- ja tutkimusorganisaatiot voivat hyödyntää toiminnassaan uudenlaisen maaseutuasumisen kehittämisprosessia.

Tulevat asukkaat saavat mahdollisuuden asua historiallisessa ja valtakunnallisesti arvokkaassa maaseutuympäristössä palvelujen äärellä. Harrastusmahdollisuudet, luonto sekä taajaman palvelut ovat lähellä. Kartanokylä tarjoaa brändätyn ja ekotehokkaan asuinalueen kohtuulliseen hintaan. Alueen sijainti on mainio, valaistua kantatietä 15 minuuttia Siilinjärven keskustaan ja 30 minuuttia Kuopion torille.

Hankkeen julkinen rahoitus

Kartanokylä-hankkeeseen haetaan mm. EU-rahoitusta ja kaupungin hankerahoitusta. Kartanokylän rakentuminen toimii mallina modernille ja ekologiselle maaseutumaiselle asumismuodolle. Hankkeen vetäjänä toimii projektipäällikkö.

Rakennettavan alueen kasvillisuus ja luonnon monimuotoisuus

Kartanokylä rakentuu osin jo rakennetulle alueelle. Alue on käytännössä peltoa, joka mahdollistaa kevyen ja luontoa säästävän rakentamisprosessin. Metsää ei tarvitse hakata, joka on positiivinen asia hiilitaseelle. Alueella ei ole havaittu suojeltavia biotooppeja tai erityisesti suojeltavia alueita. Maisema-arkkitehtuuri huomioi maastomuodot alueen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Taloudellinen kestävyys

Kartanokylän jätehuolto toteutetaan jätejakeiden tehokkaalla lajittelulla. Ekologisuuteen kuuluu, että esimerkiksi talojen tarvitsema nurmikonkasteluvesi voidaan ottaa tarvittaessa Maaninkajärvestä keskitetyn pumppaamon kautta.

Paikallinen elinkeinoelämä hyötyy rakentamisvaiheen lisäksi uusien syntyvien palvelujen myötä. Uudenlainen markkinointi ja brändäys lisäävät alueen tunnettavuutta ja työmahdollisuuksia alueen yrityksille.

Liikkuminen ja logistiikka optimoidaan. Alueen keskeinen sijainti luo edellytykset hyödyntää tehokkaasti julkista liikennettä ja kävely tai pyöräily ovat taajaman palvelujen saavuttamisessa arkipäivää. Oma autoa ei asukas välttämättä tarvitse yhteisvuokrauksen vuoksi. Alueella toimii kylävouti, joka huolehtii käytännön sujumisesta.

Yhteenveto

Maaningan Kartanokylä-hanke on uudenlainen ekologinen maaseudun pilotointikohde ja testialusta energiatekniikan, ympäristötekniikan ja ympäristösuunnittelun yrityksille ja oppilaitoksille. Rakentamisen myötä toteutuu monen suomalaisen unelma: asua ekologisesti maaseudulla palvelujen äärellä.

Nykyaikainen puutalo tai huoneisto maaseudulla on huippuunsa viritetty ja resurssiviisas innovaatiokeskittymä, joka on vähähiilinen ja auttaa kasvihuonepäästöjen hallinnassa. Kartanokylän sijainti Kuopion keskeisellä työssäkäyntialueella, entisillä aateliskartanoiden mailla sekä keskellä valtakunnallisesti arvokasta kulttuurimaisemaa ovat merkittävä vetovoimatekijöitä.